

Το πρόγραμμα του Ντράγκι για τη βιομηχανία έχει στον πυρήνα του την απεξάρτηση από τον άνθρακα

Description

Simone Tagliapietra*

Η μελέτη για το μέλλον της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης, η οποία εκπονήθηκε από τον πρώην πρωθυπουργό της Ιταλίας Μάριο Ντράγκι και αναμενόταν επί μακρόν στις Βρυξέλλες, είναι τελικά έτοιμη. Η μελέτη αναμένεται να διαμορφώσει σημαντικά το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με επικεφαλής την Ursula von der Leyen, η οποία ζήτησε την εκπόνηση της έκθεσης, για τα επόμενα πέντε χρόνια.

Η έκθεση αποτελεί ένα γενικό σχέδιο για μια νέα ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική. Ο Ντράγκι βλέπει στον πυρήνα αυτής της στρατηγικής, την απαλλαγή από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Ενώ ορισμένες φωνές -ιδίως από την ακροδεξιά- παρουσιάζουν την πράσινη μετάβαση ως υπαρξιακή απειλή για τη βιομηχανική ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, η έκθεση τονίζει ότι η φιλόδοξη πολιτική για το κλίμα μπορεί και πρέπει να δημιουργήσει σημαντικές ευκαιρίες για τη βιομηχανία της ηπείρου.

Η απεξάρτηση από τον άνθρακα είναι πράγματι μια ευκαιρία για την Ευρώπη, ώστε να μειώσει τις τιμές της ενέργειας και να αναλάβει ηγετικό ρόλο στις καθαρές τεχνολογίες. Για να παντρέψει την απεξάρτηση από τον άνθρακα με την τεχνολογική πρωτοπορία, ο Ντράγκι προτείνει ένα «κοινό σχέδιο για την απεξάρτηση και την ανταγωνιστικότητα» που συνάδει με τη νέα εμβληματική πρωτοβουλία της φον ντερ Λάιεν για την περίοδο 2024-2029 - την «καθαρή βιομηχανική συμφωνία». Αυτό αποσκοπεί στην περαιτέρω

ανάπτυξη των υποβαθμισμένων βιομηχανικών πτυχών της εμβληματικής πρωτοβουλίας της τελευταίας πενταετίας, της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Ο Ντράγκι είναι πολύ ωμός σχετικά με το τι διακυβεύεται από την άποψη αυτή. Η πράσινη στρατηγική της Ευρώπης βασίζεται στη δημιουργία νέων πράσινων θέσεων εργασίας, οπότε η πολιτική βιωσιμότητά της θα μπορούσε να τεθεί σε κίνδυνο εάν η απαλλαγή από τον άνθρακα οδηγήσει αντ' αυτού, στην αποβιομηχάνιση της Ευρώπης.

Το σχέδιο του Ντράγκι έχει αυτό που πρέπει να έχει κάθε σύγχρονη βιομηχανική πολιτική: έναν συνδυασμό οριζόντιων δράσεων για τη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών για τις επενδύσεις, και κάθετων δράσεων για τη διόρθωση ειδικών κλαδικών ζητημάτων. Αυτό αντικατοπτρίζει επίσης μια γενική αρχή που διέπει την έκθεση - την ανάγκη της ΕΕ να επικεντρωθεί στην ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής, ανοικτής και καινοτόμου οικονομίας της γνώσης, θέτοντας παράλληλα σε εφαρμογή στοχευμένες παρεμβάσεις για τις καταστάσεις στις οποίες οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν ασυμμετρίες, όπως οι διαφορετικές ταχύτητες απεξάρτησης από τον άνθρακα, στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο.

Η έκθεση καθορίζει τέσσερις κύριες οριζόντιες δράσεις. Πρώτον, θα πρέπει να υπάρξει πλήρης εφαρμογή της ενιαίας αγοράς της ΕΕ σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που προβλέπονται σε μια άλλη έκθεση που εκπονήθηκε από έναν πρώην Ιταλό πρωθυπουργό, την έκθεση Λέτα του Απριλίου. Δεύτερον, θα πρέπει να εφαρμοστούν μέτρα για τον καλύτερο συντονισμό της βιομηχανικής πολιτικής, της πολιτικής ανταγωνισμού και της εμπορικής πολιτικής, ώστε να αποφευχθούν οι παγίδες της εσωτερικής επικρατούσας ευνοιοκρατίας και του εξωτερικού προστατευτισμού. Τρίτον, χρειάζονται μέτρα για την ενεργοποίηση των τεράστιων επενδύσεων που απαιτούνται, συμπεριλαμβανομένου και νέου δανεισμού της ΕΕ για δημόσια ευρωπαϊκά αγαθά, όπως είναι η πρωτοπόρος καινοτομία και τα διασυνοριακά δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας. Τέταρτον, θα πρέπει να ενισχυθεί ο συντονισμός της βιομηχανικής πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ, ώστε να ξεπεραστεί η παραδοσιακά κατακερματισμένη προσέγγιση που εμποδίζει την ΕΕ να επιτύχει οικονομίες κλίμακας και να αποκτήσει παγκόσμια επιρροή.

Όσον αφορά τις κάθετες δράσεις, η έκθεση επισημαίνει το βασικό αντισταθμιστικό ισοζύγιο της απαλλαγής από τις εκπομπές άνθρακα έναντι της ανταγωνιστικότητας, και έναντι της ασφάλειας. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι κινεζικοί ηλιακοί συλλέκτες, και τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα: ενώ είναι σίγουρα χρήσιμα για την απαλλαγή της Ευρώπης από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, είναι επίσης προβληματικά για την ανταγωνιστικότητα και την ασφάλειά της.

Για τη διαχείριση αυτού του δύσκολου αντισταθμιστικού ισοζυγίου, ο Ντράγκι προτείνει να αποφεύγονται οι λύσεις του τύπου «άσπρο-μαύρο» σε ευρωπαϊκό πλαίσιο. Πιο συγκεκριμένα, η έκθεσή του απορρίπτει σθεναρά κάθε πειρασμό να μιμηθούμε την προσέγγιση των Ηνωμένων Πολιτειών, που αποκλείει συστηματικά τις κινεζικές πράσινες τεχνολογίες, γεγονός που θα έκανε την ευρωπαϊκή πράσινη μετάβαση πιο δύσκολη και πιο δαπανηρή. Αντ' αυτού, ο Ντράγκι προτείνει, ορθά, ότι η Ευρώπη θα πρέπει να αναπτύξει έξυπνες και τεχνολογικά εξειδικευμένες πράσινες βιομηχανικές πολιτικές, προσαρμοσμένες στις συνθήκες κάθε βιομηχανικού κλάδου.

Για παράδειγμα, όσον αφορά τους ηλιακούς συλλέκτες, για τους οποίους η Ευρώπη δεν έχει ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα, η έκθεση προτείνει να διατηρήσει η Ευρώπη τις πόρτες της ανοιχτές και να επωφεληθεί ουσιαστικά από τις ακριβές επιδοτήσεις για την κατασκευή τους που παρέχονται από τις χώρες προέλευσης, διαφοροποιώντας παράλληλα τους προμηθευτές της στο μέγιστο δυνατό βαθμό για να μεγιστοποιηθεί η ασφάλεια.

Ωστόσο, σε κλάδους όπως οι ανεμογεννήτριες, όπου η Ευρώπη έχει ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα, ο Ντράγκι προτείνει αύξηση της στήριξης, εισάγοντας επίσης ρητές ελάχιστες ποσοστώσεις για τα τοπικά προϊόντα και εξαρτήματα στις δημόσιες συμβάσεις. Η έκθεσή του υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη να χρησιμοποιηθούν περισσότερο, όταν είναι απαραίτητο, τα μέσα εμπορικής πολιτικής - αρχής γενομένης από τους δασμούς - για να διασφαλιστούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού. Υπογραμμίζει την ανάγκη να χρησιμοποιηθούν όλα τα δυνατά εργαλεία για τη στήριξη και την προστασία των νεοσύστατων βιομηχανιών, για τις οποίες η Ευρώπη διαθέτει καινοτόμο πλεονέκτημα και μελλοντικές δυνατότητες ανάπτυξης.

Η λεπτομερής φύση των συστάσεων του Ντράγκι θα αποτελέσει μια αξιόπιστη βάση για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να αναπτύξει την καθαρή βιομηχανική συμφωνία. Η ΕΕ διαθέτει ήδη τον νόμο περί καθαρής μηδενικής βιομηχανίας (Net Zero Industry Act), έναν νόμο που αποσκοπεί στη στήριξη της καθαρής βιομηχανίας, αντιμετωπίζοντας ορισμένα από τα εμπόδια που παρακωλύουν την ανάπτυξη των εταιρειών καθαρής

τεχνολογίας. Αυτό αποτέλεσε ένα πρώτο βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση και θα πρέπει να εφαρμοστεί άμεσα, αλλά η έκθεση Ντράγκι καθιστά επίσης σαφές ότι απαιτούνται ακόμη μεγαλύτερες δράσεις, τόσο για τη βιομηχανία καθαρής τεχνολογίας όσο και για την απαλλαγή από τις εκπομπές άνθρακα, των καθιερωμένων ενεργοβόρων βιομηχανιών, όπως ο χάλυβας, το αλουμίνιο, το τσιμέντο και τα χημικά προϊόντα, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η Ευρώπη μπορεί να συνδυάσει αποτελεσματικά την απαλλαγή της από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και την τεχνολογική πρωτοπορία.

**Ο Simone Tagliapietra είναι Ανώτερος Ερευνητής στο Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο στις Βρυξέλλες. Είναι επίσης καθηγητής Ενεργειακής και Κλιματικής Πολιτικής της ΕΕ στο Πανεπιστήμιο Johns Hopkins των Ηνωμένων Πολιτειών. Το άρθρο αναδημοσιεύεται με άδεια του συγγραφέα. (<https://cypruseconomicsociety.org/blog/blog-posts/>)*